

ZRÍNYI MIKLÓS NEMZETVÉDELMI EGYETEM

dr. Deák-Molnár Dóra

**A BIZTONSÁG KOMPLEX PROBLÉMÁI LIBÉRIÁBAN,
KÜLÖNÖS TEKINTETTEL AZ ÚJJÁÉPÍTÉSI FOLYAMAT
JOGI VONATKOZÁSAIRA**

**Doktori (PhD) értekezés
szerzői ismertetése**

**Témavezető:
Dr. Szenes Zoltán egyetemi tanár**

Budapest, 2011.

1. A TUDOMÁNYOS PROBLÉMA MEGFOGALMAZÁSA

Afrika legrégebbi köztársasága, Libéria sok tekintetben különleges afrikai állam.

Olyan sajátos történelmi fejlődési utat járt be, amely gyökeresen eltér a kontinens többi országától. Libéria esetében egy olyan állam történetéről van szó, amelyet tudatosan, külső támogatásokból, bevándorlók hoztak létre, ezért hagyományos nemzet-történetről nem beszélhetünk. Az ország történelme során mindvégig erősen függött a külső támogatásoktól, és mindenekelőtt az Egyesült Államok támogatásától.

Libéria esetében jelentős különbség Afrika más államaihoz képest, hogy a szó klasszikus értelmében nem zajlott le gyarmatosítás az országban. Bár az amerikai rabszolgák betelepítésével a koloniális társadalmakhoz hasonló társadalmi-politikai berendezkedés jött létre, ez mégsem az európai nagyhatalmak által folytatott tudatos gyarmatosítási politika eredménye volt.

Libéria más tekintetben is élen jár. 2005-ben az ország első szabad és demokratikus választásán, Afrikai első női elnökét választották meg Ellen Johnson-Sirleaf személyében. Libéria ugyanakkor első a tekintetben is, hogy Charles Taylor egykori elnök az első olyan afrikai vezető, akit nemzetközi törvényszék háborús bűnök elkövetésével vádolt meg és eljárást indított ellene.

Ezek alapján kirajzolódnak Libéria egyedi sajátosságai, amelyeket az értekezésben mélyebben is megvizsgállok. Ha ezek a sajátosságok egy demokratikus állami működést képesek elősegíteni, akkor Libéria Nyugat-Afrika, de akár egész Afrikai vonatkozásában mintaállammá válhat, ezért érdemes Libéria modernkori fejlődését a továbbiakban is nyomon követni.

Napjainkban mindazon problémakörök jelen vannak Libériában, amelyek biztonsági relevanciával bírnak. Előjáróban elég, ha az ENSZ mai napig működő missziójára, a nemzetközi szervezetek biztonsági szektort megreformáló- tevékenységére, a multinacionális vállalatok megjelenésére és politikaformáló hatására vagy a környezeti pusztításból fakadó biztonsági kérdésekre gondolunk. Ehhez hozzájárul az ország azon sajátos helyzete, hogy különleges kapcsolatokat ápol az egyik világhatalommal, az Amerikai Egyesült Államokkal. A történelmi kapcsolatok mellett azonban nem hagyható figyelmen kívül az sem, hogy az Egyesült Államok „birodalomépítő politikájának” egyik színtere Libéria, amely stratégiai fekvése és gazdag nyersanyagforrása a további nagyhatalmi támogatást is megalapozza.

Az értekezés két tudományterület, a biztonsági tanulmányok és a jogtudomány érdekes találkozásából született meg. Felépítésében alapvetően a biztonsági tanulmányok eszmerendszerét követem miközben azt vizsgálom, hogy a jog milyen mértékben képes szabályozó szerepet betölteni a biztonság egyes területein, és léteznek-e szabályozók illetve érvényt tudnak-e szerezni a lefektetett szabályoknak. Ezt a problémakört *öt nagy területen* keresztül értekelem. Az ENSZ 1982-ben megalkotott biztonság-fogalmát alapul véve a politikai, katonai, gazdasági, környezeti és humán biztonság területén Libéria vonatkozásában felállított hipotéziseket példák segítségével igazolom.

2. KUTATÁSI CÉLOK

A téma megválasztásakor az alábbi **kutatási célokat** tűztem ki:

- Libéria történelméből kiindulva elemezni az ország biztonságát érintő valamennyi területet;

- Libéria korábbi *politikai* rendszerét, valamint a 2005. évi választásokat követően létrehozott új állami és politikai berendezkedés jellemző vonásait bemutatva értékelni az elmúlt évek eseményeit;
- *katonai* téren a libériai polgárháborúk eseményeinek ismertetése mellett elemezni az újjáépítési folyamat legfőbb katonai vonatkozásait;
- szektoronként ismertetni a polgárháborús pusztítást követő *gazdasági* újjáépítés eredményeit, kiemelten koncentrálni a gazdaság vezető szektorának számító mezőgazdaság jelentőségére feltárni azokban a megújuló energiaforrásokban rejlő potenciált, amely Libéria *környezeti* biztonságának az alapját jelentheti;
- feltárni azokban a megújuló energiaforrásokban rejlő potenciált, amely Libéria *környezeti* biztonságának az alapját jelentheti;
- elemezni a *társadalmi* biztonság megteremtésének folyamatát az alapjogok érvényesülésének tükrében.

3. HIPOTÉZISEK

1. A politikai biztonság terén

Libéria politikai rendszere a demokratikus hatalomváltás ellenére is horizontális és nem vertikális tagozódású. A hatalomkoncentráció korábban patrimonializmust hozott létre, melynek eredményeként klientizmus és negatív szuverenitás alakult ki az országban.

Bár Libériában nem zajlott le kolonizációs és dekolonizációs folyamat a szó klasszikus értelmében, az állam és a társadalom történeti vizsgálata mégis *hasonló jegyeket* mutat azon államokkal, amelyeknél előbb a gyarmati uralom, majd az azt felváltó függetlenségi folyamat, és végül gyakran a diktatórikus hatalomátvétel bekövetkezett.

Libériában a polgárháborúkat követő demokratikus változások eredményeképpen 22 minisztériumot hoztak létre. Ennek ellenére a végrehajtó hatalom túlközpontosított, az elnök kezében aránytalanul széles döntési jogkörök összpontosulnak.

Mivel a lakosság körében jelentős az analfabetizmus és alacsony az iskolázottság, ezért a kormányzásban a politikai elit rákényszerül a korábbi elit prominens személyeinek hatalomba történő beemelésére. Ezzel azonban ismételt utat nyitnak a patrimonializmusnak.

Jogi értelemben Libéria szuverén állam, azonban az empirikus államiság követelményeinek csak korlátozott mértékben felel meg. Annak ellenére, hogy mint államot a nemzetközi rendszeren belül önálló, független egységként ismerik el, belső állami funkcióit nem képes önállóan hatékonyan ellátni. Ezért szuverenitása negatív vagy jogi kategóriába sorolandó.

2. A katonai biztonság terén

A teljes körű katonai biztonság csak akkor teremthető meg Libériában, ha a hatalmon lévő politikai elit – a fegyveres erők fejlesztése és irányítása mellett – képes az ország lakosai számára a gazdasági és humán biztonságot is garantálni, és ezeken keresztül politikai hatalmát legitimálni.

A békeműveletek csak abban az esetben lehetnek sikeresek, ha a beavatkozó szervezet tevékenységét pártatlanul végzi és nem részese a konfliktusnak. Ha ezen elvek bármelyike sérül, a beavatkozó szervezet a konfliktus katalizátora lesz. Ennek mintapéldája az ECOMOG¹ libériai tevékenysége.

A polgárháború csak abban az esetben zárható le, ha a döntő erőfölény birtokában lévő fél képes a teljes hatalom megszerzésére és legitimálására. Ha az erőfölény birtokában lévő

¹ ECOWAS Monitoring Group

szereplővel szemben nemzetközi erő áll, akkor a legitimációs kényszer erőteljesebben jelenik meg.

Erre példát szolgáltatott Charles Taylor és az ECOMOG esete: Taylor kezdetben úgy döntött, hogy nem tárgyal az ECOMOG-gal a rendezésről, mivel nem tudta, hogy milyen lesz a nemzetközi közösség reakciója. Ezért tovább folytatta a fegyveres küzdelmet nemcsak belső riválisaival, hanem az ECOMOG erőikkel szemben is. Ennek következtében hatalmát nem tudta legitimálni, a legitimációs kényszer további vérontásba torkollott. Az ECOMOG beavatkozása lett a konfliktusos állapot fenntartásának az oka.

3. A gazdasági biztonság terén

A gazdasági biztonság csak akkor valósul meg Libériában, ha az országot vezető politikai elit képes az ország mezőgazdaságát a megfelelő szintre fejleszteni és nemzetközi nagyvállalatokkal olyan – a hosszútávú állami stratégiákkal összhangban lévő – szerződéseket kötni, amelyek megvédik az országot a profitmaximalizáló túlkapasoktól.

A hidegháború befejezését megelőző időszakban Libéria gazdasági biztonságának alapját az Egyesült Államok támogatása képezte. A bipoláris világrend megszűnését követően az ország részben elveszítette az Egyesült Államok bizalmát, mivel a kirobbanó polgárháborúban az állam elnöke súlyos atrocitásokat követett el a lakossággal szemben. A polgárháború ideje alatt a szembenálló erők teljesen elpusztították a libériai gazdaságot, az újjáépítés csak a második polgárháború befejezése után kezdődött meg. Ennek részeként multinacionális nagyvállalatok települtek be a gazdaság egyes szektorába.

4. A környezeti biztonság terén

A libériai környezeti biztonság alapfeltétele a megfelelő jogi szabályozás mellett a folyamatos, stabil, demokratikus jogállami működés.

Libéria történetében a diktatúrák idején a törvényi szabályozás nem volt effektív, tudatos környezeti stratégiáról pedig nem beszélhetünk. Ekkor azonban még a tudatos stratégia hiánya nem okozott visszafordíthatatlan környezeti károkat. A polgárháborúk alatt azonban az állam összeomlásával párhuzamosan a környezeti biztonság végleg megszűnt létezni.

Napjainkban a demokratikus újrendeződéskor a törvények szövegét sokszor átírják a gazdasági realitások, a gazdasági érdekek oltárán pedig kényszerűségből feláldozzák a politikai stabilitást és biztonságot. Így a biztonság fogalomköre egységbe fonódik. A Libériában rendelkezésre álló erőforrások számtalan felhasználási lehetőséget biztosítanak tudatos stratégiák mentén a mezőgazdaság, az erdészet, a turizmus vagy az ipar területén. A föld és a termőföld maga is alapvető fontosságú az emberi túlélés és a gazdasági fejlődés szempontjából egyaránt, ugyanis különböző funkciókat lát el az ökoszisztéma támogatása, a megélhetés és az élelmiszerbiztonság területén.

5. A humán biztonság terén

A libériai állam története során sohasem volt képes maradéktalanul garantálni lakosai számára a humán biztonságot, amely csak csírájában és egy szűk társadalmi réteg számára létezett a múltban és létezik jelenleg is az országban.

Az egyén akkor érzi magát biztonságban, ha az alapvető javak elérhetők számára és személyes biztonsága nincsen veszélyben. Ezen jogokat egy jól működő állam az alapjogok rendszerén keresztül képes állampolgárai számára garantálni, bukott államok esetében azonban nem beszélhetünk az emberi jogok maradéktalan érvényesüléséről.

Ha sikerül elérni, hogy az egyén biztonságban érezze magát, akkor lehetőség nyílik arra, hogy az országban megvalósuljon a társadalmi biztonság is. Ez egy következő lépcsőfok, ami egyben más területeken történő előrehaladást is feltételez.

4. KUTATÁSI MÓDSZEREK

A kvantitatív adatgyűjtés során a témával kapcsolatban fellelhető hazai és külföldi szakirodalmat felkutattam és részletesen tanulmányoztam. Kutatásaim során elsősorban külföldi szakmai anyagokat használtam fel, melynek során egyrészt a témában elérhető és aktuális nyomtatott szakirodalmat kutattam ki és dolgoztam fel. A művek egy jelentős része a Washingtonban található Kongresszusi Könyvtárban lelhető fel, ahová az egyéves kutatói ösztöndíjam keretében jutottam el 2007-ben. Emellett széles körben felhasználtam az interneten elérhető szócikkekben, tanulmányokban fellelhető legaktuálisabb információkat, valamint kikutattam a Sirleaf-kormány által 2005 óta elfogadott hivatalos politikai irányelveket, stratégiákat, fehér könyveket és egyéb dokumentumokat.

A külföldi szakirodalom mellett tanulmányoztam a témával kapcsolatban eddig hazánkban megjelent, elsősorban a Magyar Külügyi Intézet által készített tanulmányokat, valamint a szakkönyvtárakban fellelhető korábbi tudományos munkákat.

Az alkalmazott kutatási módszerem lényege, hogy dokumentumelemzéssel, kutatások kiértékelésével és prognózisok felállításával válaszolok a kutatási célkitűzésekre. Széles körben alkalmazom az analízis és az indukció módszereit, amelyet elsősorban az értekezés leíró és elemző jellege indokol. A kutatás feldolgozásához és az összegyűlt információk elemzéséhez konzultációkat folytattam az e területen jártas szakemberekkel, és az Egyesült Államokban találkoztam a diaszpórában élő libériaiakkal, akik értékes információkkal szolgáltak számomra. Közülük is szeretném kiemelni Fatu Tara Jowey Kamarát, aki az első libériai polgárháború kitörésének idején mindössze tíz éves volt, ennek ellenére élénken emlékszik a véres eseményekre. Jelenleg az USA Külügyminisztériumában dolgozik miután még a polgárháború alatt kivándorolt az Egyesült Államokba.

5. AZ ELVÉGZETT VIZSGÁLAT RÖVID LEÍRÁSA

Az értekezés – a kutatási céloknak és hipotéziseknek megfelelően – egy bevezetésre és öt fő fejezetre tagozódik.

Az *első fejezet* a biztonsági tanulmányok és a jogtudományok fogalomrendszerét alapul véve Libéria vonatkozásában ismerteti az államiság – és ezzel összefüggésben a szuverenitás és a szervesen társadalomfejlődés – jogi problematikáját, bemutatja a biztonság öt fő területének tartalmi jellemzőit és a libériai biztonságkonceptió alapjait. Az értekezés ezt követően kitér a nyugat-afrikai régióban kialakult szövetségek és az uralkodó erőviszonyok bemutatására.

A *második fejezet* Libéria biztonságát a *politika oldaláról* közelítve vizsgálja, és elsősorban a 2005 után kialakult politikai rendszer fő vonásait elemzi. Bemutatja a választások folyamatát, majd elemzi a Sirleaf-kormány politikájának alapvonalait, a demokrácia kiépítése érdekében tett erőfeszítéseit és eddig elért eredményeit. A fejezetben külön kitérek Libéria nemzetközi szervezetekben betöltött tagságának kérdésére, mert az érdekérvényesítés ezen csatornáin különös jelentőséggel bírnak az olyan kis államok vonatkozásában, mint Libéria.

A *harmadik fejezet* a *katonai biztonsággal* összefüggő kérdéseket elemzi. A közelmúltban lezajlott libériai polgárháborúk bemutatása nélkülözhetetlen, mert a konfliktus a mai napig kihatással van a libériaiak mindennapjaira. Ezt követően elemzem és értékelem a kormányzat DDRR és SSR tevékenységét, amelyek kulcsszerepet játszanak Libéria katonai biztonságának szavatolásában.

A *negyedik fejezetet* a *gazdasági biztonság* megteremtésének első számú területének, az agrárszektor jellemző vonásainak bemutatásával kezdem, majd a gazdasági szektorokon

tovább haladva részletesen ismertetem a második szektorban jelen lévő külföldi multinacionális vállalatok által kötött szerződéseket és azok gazdaság ösztönzésével kapcsolatos vállalásait. Végül pedig a terciér szektorban tapasztalható lassú fejlődés területeire térek ki

Libéria természeti kincseinek, valamint flórájának és faunájának gazdagsága hatalmas, eddig még részben kiaknázatlan lehetőségeket rejt magában. Hasonlóan nagy potenciál rejlik a *környezeti biztonság* megteremtéséhez nélkülözhetetlen megújuló energiaforrások széles körű alkalmazásában, amelyet az *ötödik fejezet* részletesen ismertetek.

A *hatodik fejezetben* alapvetően a jogi megközelítést alkalmazom, amikor a *humán biztonság* megteremtésének folyamatát a különböző generációs jogokon keresztül mutatom be és elemzem. Teszem azt azért, mert a jog az élet valamennyi területén jelen van és szabályozó szerepet tölt be, és ha képes a társadalom tagjai számára az alapvető javakat biztosítani, akkor hosszútávon Libéria is képes lesz a humán biztonságot is garantálni.

6. ÖSSZEGZETT KÖVETKEZTETÉSEK

Az értekezés bevezető részében megfogalmazott kutatási célkitűzéseknek megfelelően fejezetenként kifejtettem és elemeztem a biztonság egyes területein felmerült kérdéseket, majd valamennyi fejezet végén elvégeztem a részkövetkeztetések megállapítását. Ezek alapján fogalmaztam meg **összegzett következtetéseimet**, amelyek az alábbiak:

1. Libéria modernkori történelmében egy *sajátos dekolonizációs folyamat* zajlott le, amelynek eredményeképpen az ország egy különleges társadalomfejlődési utat járt be. Az így kialakult társadalmi és politikai berendezkedés eredendően csak torz lehetett, és akár oligarchikus akár demokratikus vonások jellemezték egy adott korban az ország viszonyait, a fennálló társadalmi és politikai berendezkedés sohasem létezett vegytiszta formában.

A 2005-ös választásokat követően a Sirleaf-adminisztráció kísérletet tesz a szó klasszikus értelmében vett demokratikus államberendezkedés megteremtésére, amely a közelmúlt véres polgárháborúinak árnyékában nehéz feladatnak bizonyult. Az adminisztrációnak számos nehézséggel kellett szembenéznie az elmúlt évek alatt, ezek mind a *demokrácia eltorzult formájának* megvalósításához járultak hozzá. Itt mindenekelött azt a libériai sajátosságot kell megemlíteni, hogy *az elnök hatalma túlnő a többi hatalmi ágon*, és a hatalmi ágak megoszlásának elvét már-már semmibe véve olyan erő összpontosul egyetlen ember kezében, amely akár a demokrácia elpusztítására is képes lehetne. Ez mindenképpen a demokratikus politikai berendezkedés egyik legaggályosabb pontja. Emellett nagy problémát okoz és a jövőben is számolni kell azzal a társadalmi problémával, hogy a társadalomnak csak szűk rétege iskolázott. Ebből következően *elkerülhetetlen, hogy a korábbi rendszerek politikai elitjének tagjai időről-időre újra beszívárognak a politikai életbe*. Ez szintén egy olyan negatívum, amely a libériai demokráciát gyengíti.

A fenti nehézségeket tovább tetézi az ország külső támogatásoktól való függése. Kijelenthető, hogy Libéria *egyedül képtelen a polgárháborús pusztítás következményeinek felszámolására és a társadalmi-politikai viszonyok konszolidálására*. Ezért bár Libéria a nemzetközi közösség többi államával egyenrangú tag, *szuverenitása mégis negatív*: belső állami funkciói gyakorlásához szüksége van külső támogatásra.

2. Az értekezés katonai biztonságról szóló fejezete részletesen bemutatta előbb az ECOWAS, majd az ENSZ által irányított békeműveleteket. Az ECOWAS által felállított *ECOMOG misszió* működésével kapcsolatban megállapítható, hogy olyan *alapvető alapelveket sem vett figyelembe*, mint a pártatlanság, a semlegesség és a részrehajlástól

mentesség. Ezzel pedig hozzájárult a konfliktus további eszkalálódásához. Ezt követte egy drasztikusabb megoldási kísérlet, az UNMIL misszió. Ennek az ENSZ műveletnek a keretében már nem hagyományos békefenntartó tevékenységet végeztek a kéksisakosok, hanem rendelkeztek a békekikényszerítés mandátumával is.

A polgárháborús évek egyik meghatározó alakja Charles Taylor volt. Miután Taylor Libéria nagy része felett megszerezte a hatalmat, kísérletet tett annak legitimálására. Mindezt azonban csak belpolitikai téren szándékozott elérni, ugyanis a nemzetközi közösséggel nem volt hajlandó tárgyalásokba bocsátkozni, mivel a nemzetközi közösség reakcióját nem lehetett pontosan kiszámítani. Ebben a helyzetben azonban nem maradt más választása, mint a libériai lakossággal elfogadtatnia a már megszerzett hatalmát. Az egyre erősödő ellenállás mellett azonban Taylor számára már nem jelentett alternatívát a tárgyalásos út, ezért a lakosság újabb és még véresebb harcok áldozatává vált a második polgárháború alatt.

A katonai biztonság egyik kulcskérdése az állam területének és lakosságának védelme, amelyet demokratikus keretek között a professzionálisan kiképzett, modern technikával felszerelt állami haderő feladata. A libériai újjáépítés egyik központi feladata a *biztonsági szektor reformja*, ahol a kormányzat már több célt megvalósított. A fegyveres erők újjászervezése mellett a DDRR-folyamat is sikeresen lezárult, ezzel lehetőség nyílt további előrelépésre olyan új területeken is, mint a tengeri biztonság megteremtése vagy speciális szolgálatok felállítása.

3. Ahhoz, hogy Libéria gazdasági szempontból biztonságban érezhesse magát, *külső függésén kellene jelentős mértékben enyhítenie*. Ez a „külső jelenlét” jelenti egyrészt az Egyesült Államok (és számos nemzetközi szervezet) donor tevékenységét, másrészt pedig az ország óriási import függőségét, amely már a polgárháborúk előtt is jellemző volt Libériára.

A *globalizáció hatása a libériai gazdaságban* is érezheti hatását. Külföldi nagyvállalatok a gazdaság valamennyi szektorában jelen vannak, és azok profit maximalizálására irányuló politikájával szemben kell Libériának saját érdekeit érvényesíteni. Különösen igaz ez a nehéziparban, ahol a szaktudás és a speciális eszközök nem állnak rendelkezésére a kis nyugat-afrikai államban, ezért Libéria kiszolgáltatottsága fokozottabban jelentkezik.

A libériai gazdaság húzóágazata tradicionálisan a *mezőgazdaság*, amely nem csak a lakosság többségének nyújt munkalehetőséget, hanem a GDP jelentős hányadát is kitermeli. Jelentőségéhez képest azonban sokkal szerényebben jelenik meg a politikai tervekben, és a beruházások is elsősorban más szektorokba irányulnak. Bár a Sirleaf-kormány már megalkotta a mezőgazdaság újjáélesztésének alapjait jelentő kormányzati dokumentumokat, azok gyakorlati megvalósítása csak egy második Sirleaf-kormány alatt várható.

4. Libéria kiváló példa annak igazolására, hogy mennyire *szoros kapcsolat van a környezeti biztonság megteremtése és az effektív jogi szabályozás között*. Az amerikai-libériaiak uralma alatt bár nem demokratikus keretek között, de létezett környezettel kapcsolatos állami szabályozás, ezért a környezeti kincsek kiaknázása nem volt túlzott mértékű, azaz nem vezetett visszafordíthatatlanul káros folyamatokhoz. A polgárháború 14 éve alatt azonban a politikai elit a környezetet alárendelte alantas politikai céljainak, és olyan mérhetetlen környezeti pusztítást végzett, amely az élővilág részleges kihalásához vezetett. Ebben az időszakban a törvényi előírásokat semmibe vették, amely eredménye a környezeti biztonság megszűnése lett.

Sajnálatos módon a *jelenlegi libériai berendezkedés sem képes a környezeti biztonságot maradéktalanul garantálni*. A globális gazdasági érdekek sokszor prioritást élveznek a környezeti megfontolásokkal szemben, és figyelmen kívül hagyják többek között azt, hogy mekkora potenciál rejlik akár a termőföldben, akár a megújuló energiaforrásokban.

Ennek felismerése azonban csak akkor várható Libériában, ha stabilizálódik a politikai és gazdasági háttér, és a környezeti biztonsággal kapcsolatos kérdések is legalább olyan fontossá válnak, mint a politikai, katonai vagy gazdasági kérdések és megfontolások.

5. *A humán biztonság jogi meghatározottságát* értekezésemben mindvégig tényként kezeltem és Libéria példáján keresztül megpróbáltam igazolni. *Ahhoz, hogy egy ország lakossága biztonságban érezhesse magát, bizonyos javakat elő kell állítani és mindenki számára elérhetővé kell tenni.* A folyamat tehát kétirányú. Egyrészt meg kell teremteni a javak élvezetéhez szükséges intézményi és humán keretet, ez elsősorban anyagi erőforrások bevonását igényli. Amennyiben a folyamat sikeres, akkor az így előállított „termékeket” nem csak a politikai és/vagy gazdasági elit, hanem a társadalom széles rétegei számára elérhetővé kell tenni. Csak ebben az esetben érzi magát az egyén biztonságban, és ha az egyének biztonsága összeadódik, megvalósulhat a társadalmi biztonság.

Libéria a társadalmi biztonság megteremtésében elkötelezett állam, azonban a gyakorlati megvalósítás területén még számtalan *hiányosság tapasztalható*. Az alapvető emberi jogokat ugyan képes az ország a libériai lakosság számára garantálni, számos olyan javat azonban nem vagy nem teljesen (mint például az oktatást), amely a további fejlődéshez elengedhetetlen volna. Ha ezen a téren Libériának sikerül előrelépnie, az nagyban hozzájárulhatna az ország stabilitásához, és további fejlődéséhez.

6. *A biztonság egyes területeinek összefonódása és elválaszthatatlansága* élesen jelentkezik Libéria esetében is. Stabil gazdaságot nem lehet működtetni biztos politikai háttér nélkül, és csak a gazdasági háttér biztosításával garantálható a környezeti biztonság. Ezek csak kiragadott példák a területek közötti kapcsolatrendszerekből, de jól szemléltetik a kölcsönös függést.

Libéria *biztonságával* kapcsolatban összegzésképpen megállapítható, hogy a teljes körű biztonság csak stabil demokratikus jogállami keretek között képzelhető el. Fontos, hogy Libéria képes legyen önállóan, a nemzetközi közösség szuverén alanyaként működni, állampolgárai számára a gazdasági jólétet és az alapjogok érvényesülését biztosítani. Ehhez Libériának *tovább haladnia azon az úton, amelyre 2005-ben lépett*, és a 2011. évi választásokat követően a megválasztott párt és elnök – a libériai lakosság akaratának megfelelően – az elmúlt években elért eredményekre alapozva továbbépítse az országot. Ebben a folyamatban mindenképpen nagy erőt ad majd az ország lakosságának a jövőbe vetett optimizmusa, hite és reménye, amit Kimmie Weeks emberi jogi aktivista is kihangsúlyoz.

7. ÚJ TUDOMÁNYOS EREDMÉNYEK

A választott témában elvégzett kutatómunkára és a fenti következtetésekre alapozva a következőket értékelem **új tudományos eredményként**:

1. Elemeztem azokat az egyedi sajátosságokat, amelyek a biztonság relációjában Libéria modern államiságát jellemzik, és kutatásaimmal igazoltam, hogy Libéria politikai értelemben vett biztonsága jelenleg még nem életképes, mivel annak megteremtéséhez a hatalmi elitnek a demokráciaépítés további fázisait kell megvalósítania.
2. A Libériában lezajlott és jelenleg is zajló békeműveleteken, keresztül igazoltam, hogy a polgárháborús pusztítást követően az országban a katonai biztonság biztosításához szükséges intézményrendszer, szervezeti, vezetési, irányítási keret még csak kiépülőfélben van.
3. Libéria példáján keresztül igazoltam hogy a kis államiság problematikája a globalizáció következtében a gazdaság valamennyi szektorára kihat.

4. Igazoltam, hogy a humán biztonság garantálása az alapvető emberi jogok érvényesülése nélkül – megfelelő politikai irányvonalak mentén – elképzelhetetlen, vagyis a humán biztonság jogilag determinált.

8. A KUTATÁS EREDMÉNYEINEK FELHASZNÁLHATÓSÁGA, AJÁNLÁSOK

Az értekezés hozzájárul a fekete kontinens konfliktusainak könnyebb megértéséhez, ezen belül pedig speciálisan Libéria és a nyugat-afrikai régió sajátosságainak megismeréséhez. Feltártam azokat a biztonsági összefüggéseket, amelyek birtokában a politikai és katonai döntéshozók helyes döntéseket tudnak hozni egy esetleges beavatkozás esetén, és a helyi sajátosságok figyelembe vételével rendezhetik a vitás kérdéseket. Amennyiben a jövőben békemisszió felállítására kerül sor akár a térségben, akár Libériában, a katonai biztonság kérdéseit tárgyaló fejezetben kifejtett, a korábbi műveletekben részt vevő erők által elkövetett hibák segíthetnek a helyes célok és eszközök megválasztásában. A térségben zajló műveletekben részt vevő magyar katonák számára pedig háttéranyagként is alkalmazható.

Emellett az értekezés információs bázisként szolgálhat a biztonságpolitikai kutatóknak és a téma iránt érdeklődők számára, valamint alkalmas arra, hogy oktatói segédanyagként olyan tantárgyak keretében oktassák felsőoktatási intézményekben, amelyek regionális biztonsági kérdésekkel kapcsolatosak, vagy a világban zajló békeműveleteket elemzik.

Ajánlasként fogalmazom meg, hogy a jelenleg is zajló egyetemi átalakulással párhuzamosan a ZMNE Társadalomtudományi és Biztonsági Tanulmányok Intézetben létrejöhetne egy *Afrikai Biztonsági Kutatóközpont*, amely egyesítené a már elért eredményeket és kutatókat, és együttműködne más egyetemek hasonló tanszékeivel, a Külügyminisztérium és a Katonai Felderítő Hivatal Afrika-kutatásban érintett szervezeteivel. Teszem ezt azért is, mert fokozott érdeklődés figyelhető meg Afrika iránt már a hallgatók körében is, és szép számmal születnek egyetemi (tudományos diákköri) dolgozatok olyan témakörökben, mint Fekete-Afrika, a gyerekkatonák helyzete vagy egy-egy afrikai ország bemutatása.

9. PUBLIKÁCIÓS JEGYZÉK

1. A nemzetközi büntető igazságszolgáltatás, mint a nemzetközi béke és biztonság integráns része – az államok szuverenitásának tükrében
Tudományos diákköri dolgozat, Intézményi TDK, 2004. december 7. – könyvjutalom
2. A nemzetközi büntető igazságszolgáltatás, mint a nemzetközi béke és biztonság integráns része – az államok szuverenitásának tükrében
Tudományos diákköri dolgozat, Országos TDK, 2005. április 20. – 3. helyezés
3. „A szabadság szeretete hozott minket ide.”Az amerikai pragmatista politika érvényesülése, különös tekintettel Libériára
Tudományos diákköri dolgozat, Intézményi TDK, 2005. november 30. – 1. helyezés
4. Büntetőjog nemzetek felett
Hallgatói Közlemények, IX. évfolyam 1-2. szám, 2005., 51-77. oldal
5. A terrorizmussal kapcsolatos rendelkezések a Büntető Törvénykönyvben
Hallgatói Közlemények, IX. évfolyam 1-2. szám, 2005., 113-130. oldal
6. Terrorizmus elleni harc - amerikai szemmel
Nemzetvédelmi Egyetemi Fórum 2007. 3. szám
7. ECOMOG: The Example of a Viable Solution for African Conflicts
AARMS folyóirat, Vol. 7. No. 1 (2008) 55-61. oldal
8. US-Africa Security Relations 2000-2007

- AARMS folyóirat, Vol. 7. No. 3 (2008) 453-467. oldal
9. Charles Taylor's trial: it has started
AARMS folyóirat, Vol. 8. No. 1 (2009) 83-89. oldal
10. Döntéshozatal az Európai Unió második pillérében
Európai Tükör 2009/2. szám, XIV. évf., 87-96. oldal (társszerző: Gazdag Ferenc)
11. Négy pillér. AFRICOM a fekete kontinensen. Magyar Honvéd, 2009. 11. szám, 10-12. oldal (társszerző: Szenes Zoltán)

Lektorált idegen nyelvű előadás:

12. Security Aspects of "Center-periphery" Through the Example of Liberia. Párizs, 2008. november 30.
Francia tanulmánykötet, megjelenés alatt

10. SZAKMAI ÖNÉLETRAJZ

MUNKATAPASZTALAT

- ZRÍNYI MIKLÓS NEMZETVÉDELMI EGYETEM** Budapest
KLHTK Biztonság- és Védelempolitikai Tanszék, egyetemi tanársegéd 2010. augusztus 1. -
- ZRÍNYI MIKLÓS NEMZETVÉDELMI EGYETEM** Budapest
Stratégiai Védelmi Kutatóintézet, kirendelve 2008. szeptember 1. – 2010. július 31.
a KLHTK Biztonság- és Védelempolitikai Tanszékre
- Oktatóként tanórák megtartása
  - A Tanszék működésével kapcsolatos egyéb feladatok ellátása
- ZRÍNYI MIKLÓS NEMZETVÉDELMI EGYETEM** Budapest
Rektori Hivatal, jogi főelőadó 2007. december 3. - 2008. augusztus 31.
- Az Egyetem működésével kapcsolatos jogi feladatok ellátása
- HUDSON INSTITUTE** Washington, DC
Hungarian American Enterprise Scholarship Fund (HAESF) ösztöndíjas 2006. december 1. - 2007. november 30.
- Kutatások biztonságpolitikai témákban
  - Részvétel konferenciákon, biztonságpolitikai szakértők és meghívott külföldi vendégek társaságában
- THE AFRICA SOCIETY OF THE NATIONAL SUMMIT ON AFRICA** Washington, DC
Konzultáns 2007. szeptember - december
- Kutatások az Egyesült Államok – Afrika kapcsolatok biztonságpolitikai vonatkozásairól
  - A Teach Africa program keretében 1900 diák részvételével konferencia szervezése és lebonyolítása Pittsburgh-ben (PA)

ISKOLAI VÉGZETTSÉG

- ZRÍNYI MIKLÓS NEMZETVÉDELMI EGYETEM** Budapest
PhD, Hadtudományi Doktori Iskola 2006 szeptemberétől
- UNITED NATIONS ASSOCIATION** Washington, DC
National Capital Area program 2007. szeptember - december
- ZRÍNYI MIKLÓS NEMZETVÉDELMI EGYETEM** Budapest
Biztonság- és védelempolitikai szakértő diploma 2002. szeptember - 2006. július
- EÖTVÖS LÓRÁND UNIVERSITY OF SCIENCES** Budapest
Jogász diploma 2001. szeptember - 2006. július
- PANTHÉON-ASSAS (PARIS II) UNIVERSITY** Párizs, Franciaország
Európai- és francia jogi részképzés 2004. szeptember – 2006. május

NYELVISMERET

Angol nyelvből államilag elismert katonai szakanyaggal bővített felsőfokú „C” típusú nyelvvizsga (Stanag 3.3.3.3., Arma)

Francia nyelvből államilag elismert felsőfokú „C” típusú nyelvvizsga